Рішення
спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка МОН України прийняла рішення про присудження **Голдовському Андрію Григоровичу** наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдгого захисту дисертації «Право народу на участь у законотворчості в Україні: стан та перспективи реалізації» за спеціальністю 081 – Право.

«26» грудня 2023 року.

Голдовський Андрій Григорович, 1983 року народження, громадянин України.

Освіта вища: закінчив у 2010 році юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство».

У вересні 2023 року закінчив аспірантуру Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працює завідувачем сектору внутрішньої безпеки Рівненської митниці Державної митної служби України з липня 2023 року по теперішній час.

Дисертацію виконано на кафедрі публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник – Корчак Наталія Миколаївна, доктор юридичних наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Заслужений юрист України, перший Голова Національного агентства з питань запобігання корупції (2016-2019 рр.), державний службовець категорії «А» - 3 ранг.

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, із них 5 статей, опублікованих у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у міжнародному виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science Core Collection, 1 стаття – у міжнародному виданні, а також 3 тез доповідей на наукових конференціях:

1. Голдовський А.Г. Право народу на участь у законотворчості в Україні: стан та перспективи реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція.* 2021. № 52. С.21-24.

2. Tikhonova, O.V., Holdovskyi, A. H., Bratasyuk, O. B., Chornohor, N. S., Herbut, N. A., & Serohina, N.K. *The efficiency of tools for social interaction between public authorities and civil society. Amazonia Investiga.* 2022. № 11(51). P. 161-170. URL: https://doi.org/10.34069/AI/2022.51.03.15 (WOS).

3. Голдовський А.Г. Зарубіжний досвід закріплення права народу на участь у законотворчості. *Copernicus Political and Legal Studies*. 2022. Т. 1. Вип. 2. С.49-57.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Щербанюк Оксана Володимирівна - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, професор Вільнюського університету. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.3 дисертант розглядає зарубіжний досвід закріплення права народу на участь у законотворчості: на прикладі європейських країн, але на наш погляд, текст може більше виграти від глибшого аналізу між різними країнами на основі побудови порівняльної таблиці, що могло б надати більш об'єктивне розуміння ефективності різних підходів до законодавчої ініціативи.

2. Оскільки законодавчі процеси та політичні системи постійно еволюціонують, важливо переконатися, що дані та аналізи, які використовуються у дослідженні, актуальні та враховують найсвіжіші зміни.

3. У підрозділі 2.1 вказується на необхідність доктринального та методологічного уточнення статусу «народу» як суб'єкта законотворчої

діяльності. Це питання потребує детальнішого висвітлення, оскільки правове регулювання повинно чітко визначати, хто та за яких умов може виступати як суб'єкт законодавчої ініціативи.

4. У підрозділі 2.2 автор згадує зарубіжний досвід в контексті народної законодавчої ініціативи, але не надає конкретних прикладів або аналізу цього досвіду. Для більшої переконливості аргументації важливо порівняти українську ситуацію з конкретними зарубіжними кейсами, вказавши на схожості та відмінності.

Бєлов Дмитро Миколайович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Заслужений юрист України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 1.3 дисертант акцентує увагу на конституційних механізмах участі народу у законотворчому процесі, але, на наш погляд, не достатньо враховує інші важливі аспекти, такі як роль громадських організацій, ЗМІ та інших неурядових суб'єктів у формуванні законодавчих ініціатив.

2. У підрозділі 2.1 дисертант зазначає, що розширення участі народу у законотворчій діяльності сприятиме реалізації конституційних прав громадян та підвищенню рівня мобільності в процесі практичного втілення суспільного запиту. Однак, для повноцінного обґрунтування цієї позиції потрібно надати більш детальний аналіз потенційних ризиків та викликів, пов’язаних із таким розширенням.

3. У підрозділі 2.2 автор акцентує увагу на тому, що Конституція України вилучає народ із суб’єктів подання законопроєкту, але не обґрунтовує, чому такий підхід є фрагментарним і незавершеним. Було б корисно розглянути можливі підходи до зміни цієї ситуації та їх потенційний вплив на законотворчий процес.

Дідич Тарас Олегович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії права та держави Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У змісті дисертаційного дослідження дисертант вживає дві категорії, які по суті відображають зміст самого дослідження «право народу на участь у законотворчості України» і «право законодавчої ініціативи що виходить від народу». Проте у змісті дисертаційної роботи вказані поняття остаточно не розмежовані. Тому виникає запитання до дисертанта щодо того, чи ототожнює він ці поняття чи проводить між ними розмежування.

2. Потребує додаткового роз'яснення запропоноване автором удосконалення формулювання «законотворчості» як складного за змістом юридичного концепту у сфері правотворення, який означає офіційно встановлений процесуально-процедурний порядок створення законодавчих актів, що включає передзаконодавчу (попередню) стадію – пізнання потреб законодавчого врегулювання певних суспільних відносин; безпосередню стадію (безпосередньо законодавчий процес) – нормативно-регламентована діяльність щодо подання, розгляду, прийняття (зміни), набрання чинності, оприлюднення законодавчого акту; постзаконодавчу стадію – моніторингову та аналітичну діяльність за результатами правозастосовної практики на предмет якості чинного законодавства. Саме визначення надане з точки зору процедурно-процесуального розуміння законотворчості та не враховує інші підходи. Крім того, доцільно було б додати положення суб'єктного розуміння вказаного поняття, особливо крізь призму тематики дисертації, в тому числі доповнити визначення категорією «народ», що є суб'єктом, який бере участь у законотворчості.

3. Дисертантом цілком вірно в підрозділі 2.2. розкрито інститут законодавчої ініціативи як форми реалізації права народу на участь у законотворчості в Україні, надано її характеристику, визначено роль у законотворчій активності народу. Проте це не єдина форма реалізації права народу на участь у законотворчості в Україні. Тому дисертанту варто було б окремо надати відповідь на питання різновиду таких форм, надати їх характеристику.

4. Враховуючи реалії сьогодення важливе практичне витребуваний характер мали б висновки автора про особливості реалізації народом України

права на участь у законотворчості. Сьогодні досить гостро постає питання реалізації цього права у формі законодавчої ініціативи, проблем участі народу у громадських обговореннях законопроектів, участі представників громадянського суспільства під час комітетного розгляду законопроектів, обмеження можливостей участі народу у зборах, мітингах, походах і демонстраціях, участі народу, що перебуває на тимчасово окупованих територіях України, в зонах активних бойових дій, на території зарубіжних держав в законотворчості.

5. Заслуговують на позитивну оцінку підготовлені автором законотворчі пропозиції щодо удосконалення правового забезпечення участі народу в законотворчості в Україні. Проте деякі аспекти потребують уточнення, а саме: який правовий статус матимуть законопроекти, прийняті за результатами всеукраїнського референдуму? Чи можуть вони бути скасовані, змінені і ким та в якому порядку? Який статус матимуть закони, які прийняті за результатами всеукраїнського референдуму або були ініційовані в порядку реалізації права народом на законодавчу ініціативу, чи можуть інститути громадянського суспільства брати участь у процедурах розгляду законопроекту, які мають бути правові наслідки за порушення.

Максіменцева Надія Олександрівна - доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Обсяг дисертаційного дослідження перевищує вимоги, які встановлюються, хоча і містить дуже ґрунтовний та всебічний аналіз та велику кількість проектів внесення змін до чинного законодавства України.

2. Прописуючи концепції реалізації права народу на законодавчу ініціативу та пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про Регламент Верховної Ради» доцільно було б також визначити підстави, умови відмови від подальшого розгляду законопроекту у разі не відповідності певним вимогам, порядок повторної подачі такого законопроекту, тобто «подолання вето парламенту» щодо передачі проекту до слухання та, відповідно, прийняття

такого законопроекту. Який статус таких законів та який порядок відповідно має бути застосований. Чи потрібно знову долучати до цього тих хто його подавав

3. Роботу би доцільно доповнили приклади практичної реалізації права народу на сьогодні, можливо спроби громадянського суспільства розробляти та просувати проекти законів тощо.

4. Доцільним у роботі було б здійснити аналіз законопроектів, які були подані чи ініціювались до розгляду з питань реалізації права народу на законодавчу ініціативу. Це проєкті Конституції України 1992 р. (ст. 156) та 1993 р. (ст. 97); законопроєкти «Про внесення змін до Конституції України» 2009 р.; «Про правотворчу народну ініціативу» 2013 р.

Крім того, за останній період роботи парламенту України було подано законопроект « Про правотворчу діяльність», який 28.08.2023 було прийнято як Закон України «Про правотворчу діяльність» (прийнято за основу до подальшого розгляду у 2021 р.), де у ст. 1 зазначено, що він спрямований на визначення засад та порядку здійснення правотворчої діяльності в Україні. Крім того, у п. 1 ст. 2 зазначено, що його положення не застосовуються до суспільних відносин, що пов'язані, у тому числі, із реалізацією права на народне волевиявлення у формі референдумів, крім питань відповідності проекту нормативно-правового акта, що виноситься на референдум, встановленим у цьому Законі загальним принципам правотворчої діяльності.

Сінькевич Олена Василівна - доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – немає;

«Утримались» – немає.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА УХВАЛИЛА:

1. Дисертація **Голдовського Андрія Григоровича** на тему «Право народу на участь у законотворчості в Україні: стан та перспективи реалізації», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081– Право є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261; «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

2. Присудити **Голдовському Андрію Григоровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 – Право.

3. Рішення разової спеціалізованої вченої ради затвердити і передати до Наукової частини Університету.

4. Науковій частині підготувати Наказ про видачу **Голдовському Андрію Григоровичу** диплома доктора філософії та додатка до нього європейського зразка.

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого рішення спеціалізована вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка присуджує **Голдовському Андрію Григоровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 – Право.

Голова спеціалізованої
вченої ради
доктор юридичних наук, доцент **Олена СІНЬКЕВИЧ**